

kdesi v koutě, skryti světu. Jsou to lidé prostí, neučení, chudí, stranou stojící, u světa zavržení — svět je přechází, jda si za svými cíli a zachovává jen formu křesťanství.

Proti Rokycanovu nadání byli takoví lidé pod jeho kazatel-nou. Prostí Pražané, snad již tehdy i někteří studenti. O jménech neslyšíme, leč o jménu muže, který se stával jejich středem, mluvčím a vůdcem. Byl to *Řehoř*, podle pozdější, avšak pravděpodobné zprávy syn sestry Rokycanovy, provdané za nebohatého zemana. Býval hospodářem [správcem] ve službě pánů či měšťanů; nakonec zastával tuto funkci v pražském klášteře na Slovanech, založeném kdysi Karlem IV. k pěstování slovanské bohoslužby. Pod záštitou vůdce konservativních husitů mistra Jana z Příbramě přiklonil se tento klášter k husitství. I Petr Payne nalezl zde ke konci života útulek a r. 1456 zde umřel. Řehoř se připojil ke klášternímu životu a byl vážen pro svou mravní opravdovost. Nebyl docela beze znalosti latiny a byl tak dalece nadán i vzdělán, že v klášteře i kázával. Knězem se však nestal. Jméno Krejčí, kterým jej později zvali protivníci, označovalo jeho řemeslo, jemuž se naučil asi teprve jako úd Jednoty. V klášteře patrně setrval až po odchod Bratří do Kunvaldu, o němž brzy uslyšíme. Jeho schopnosti, jeho oddanost nalezenému cíli, jeho touha sloužit bez výhrady Kristu připoutala k němu kruh stoupenců z posluchačů Rokycanových. Osoba Rokycanova i jeho slova je poutala společným zaujetím. Zapisovali kázání mistrova, hovořili o nich spolu, majíce snad vedle Týna za druhý střed Slovanský klášter, spolu prožívali jejich obsah s obzvláštní intenzitou i v úzkostném sevření ducha. Z jejich pozdějších listů Rokycanovi psaných [jistěže rukou Řehořovou] zvidíme, co je z týnských kázání poutalo především: vbodávalo se jim do srdce jeho horlení o neblahém zavedení církve, o hrozivém odklonu současné husitské generace od první lásky, o nedostatku kázně v církvi české a o nechuti k ní, o porušení církve papežské, ale i o zhoubě v kněžstvu podobojí, která ohrožuje církev a její údy, činíc pochybnými nejdůležitější úkony v církvi konané: řádné kázání Božího slova a platné vysluhování svátostí. Spasení je uvedeno v nejistotu, dílu Kristovu v české církvi hrozí zmar.

Zahrozil i zvenčí, když na podzim r. 1453 přišel do Prahy ke korunovaci mladý král Ladislav a pobyl v Praze dobrý rok. *Ladislav Pohrobek* byl syn rakouského vévody a potom nakrátko [1437—1439] českého a uherského krále Albrechta Habsburského, jenž na oba královské trůny dosedl po svém tchánu Zikmundovi. Narozen po smrti otcově přicházel Ladislav do Čech sotva čtrnáctiletý. Vlivem výchovy byl to však uvědomělý katolík, od něhož bylo lze očekávat pokračování v protihusitské politice otcově i dědově, jemuž se nadto podobal úskočností. Za jeho pobytu v Praze byl brzy patrný vzrůst sebevědomí českých katolíků a silný sklon k církevní reakci. Napětí a nebezpečí, v němž se husitská církev octla, a současně povážlivost jejího vnitřního stavu vysvitla v tomto roce tím nápadněji a Rokycanova kázání, jež vždy reagovala na aktuální situaci, nabyla rozhorlení i eschatologické naléhavosti. Milovaný kazatel vystříhal věrně posluchače před nástrahami Antikristovými, jenž svět ustavil v bludu a lži, takže i ve všechny svátosti ďábel vkročil a lid jest jimi ustavován v mylné naději, stojí zle ve víře i skutcích. [Akty I. 1. n.]

Takové kázání zkormoutilo Řehoře i jeho druhy. S velikou starostí se ptali po jistotě spasení. U vědomí, že k duchovnímu prospěchu náleží vzájemné společenství věřících, ohlíželi se nyní tím více po Čechách, kde by našli duchovní oporu v oněch nám známých skupinách probuzených duší kolem některých významných kazatelů, které již dříve poutaly jejich zájem. Vycházeli na venkov za nimi, poznali i vilémovské, ale zároveň byli uváděni ve zmatek rozdílným jejich zaměřením právě i pokud šlo o vysluhování svátostí večere Páně. I vraceli se k Rokycanovi jako k učiteli nejspolehlivějšímu, obraceli se na něho soukromě se žádostmi o dořešení otázek, kterými roznítíl jejich mysl. Řehoř mluvil za druhé. A stalo se, že se svými Bratry, jak se tehdy zhusta nazývali členové náboženských kruhů, domýšlel slova svého mistra důsledněji než on sám. Oni rozuměli tomu tak, že stav církve husitské nutí věrné její údy, *aby se opatřili spasením bezpečnějším způsobem*, než jaký jim ona se svými kněžími může poskytnout. Vnitřně se od ní dělili.

Rokycanův utrakvismus projevoval však i zde svou širokou